

BUDA-PESTA

20 Iunie st. v.
2 Iuliu st. n.

Va esî duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 25

ANULU XII.

1876.

Pretinlu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Unei copile frumóse.

Ani ne despartiescu. Vêr'a mea incepe sè apuna; dar totusi mi-mai stralucescu câte-va radie ale veseliei, mi-mai suna câte unu acordu melodiosu alu filomeleloru iubirii, mai simtu inca mirosulu reginei floriloru, anim'a mea e capabila de emotiuni.

Se 'ntielege, cà am perdutu deja ceriulu primei credintie, s'a stinsu din mine acelu farmecu dumnedieescu, care inauscesc dilele primului boldu alu animei.

O! timpu frumosu alu primului amoru, candu sinulu nostru se deschide pentru tóta lumea, candu in totu loculu credemu a gasi unu ce bunu, frumosu, nobilu; candu amu imbratisiá tóte! Pentru ce trebue sè se conturbe acestu visu cu atâ'ta necrutiare? Pentru ce sunt asiá putini fericiti, cari potu sè incheie visulu acest'a — visandu si se potu desparti de lumea acést'a, cá si de o nópte de balu in veci neintrerupta?

Visu candidu alu tineretieloru, cu ce bucuriá mi-aducu a minte de tine! Viéti'a de atunce mi-a datu totu ce are pretiu in ochii multora. Inse marea placeriloru mi-a fostu pré sarata; esperinti'a imbogatita mi-a intunecatu lumea, care mai nainte mi-aparea in colórea rosei; ambiuniua nu me indémna, càci tinu totu mai putinu la judecat'a lunei; ér aurulu si-a perdutu pentru mine tóta valórea, càci am

vediytu, cà nu este decâtu chei'a tuturoru placeriloru.

Câtu de admirabilu de bogatu e ceriulu tineretiei! Ea creéza si canta cantece de veselía prin lumea mare; slaba cum este, se simte capabila a ocupá lumea tóta; ea siede sub acoperisiu, langa cuibulu rënduniceii, si se simte fericita cá 'n Olimpu. Ea e necunoscuta, inse viitoriulu i suride printre nori aurii. Ea spera, crede si iubescce. Numai unu paradisu esiste pe pamentu, in care sórele nici odata nu apune, nici odata nu sunt vijelii, totu-de-una canta filomele unde tóte idealurile devinu reale, unde fantasi'a represinta cele mai admirabile creatiuni ale sale; acestu paradisu, care pentru fia-care din noi suride odata si pe care fia-care din noi lu-perde, acestu paradisu aurii — e tineretiea.

Scumpa copila, de cumva suspinulu meu pentru cele perdute spre veciá te atinge neplacutu, mangaiate cu acea asigurare din partea mea, cà natur'a nisuieste a ni dá recompensa si pentru acést'a perdere; cà ea are balsamu pentru fia-care rana. Noi ómenii suntemu cei mai iubiti copii ai ei. O! natur'a e o mama fórte buna iubitoria si gingasia!

Tu mi-apari cá o primavéra tinera, gingasia si frumósa. Pe perulu teu resiede lucórea de auru a sórelui, ceriulu se reoglindeza in

privirea ta, unu sunetu dulce isvoresce de pe buzele tale, rose inflorescu pe obradii tei, tali'a ta este a crinului. Ochii mei, impresionati de realitatea adeverata, se imbéta érase de farmeculu primei fericiri, candu te privescu pe tine. In internulu meu de nou infloresce trifoliulu dumnediescu : credinti'a, speranti'a si amorulu.

Asiá pune lingusindu natur'a man'a sa pe ranele vechi. Ea a desfiguratu grozavu lumin'a intineritória a deminetii vietii; inse in loculu acesteia ne recompenséza cu niste radie de sóre cu atátu mai lucitória, mai clare, mai placute, cu câtu viéti'a se apropria de miédia-dí. Noi barbatii perdemu velulu illusiuniloru, inse imbratisiámu realitatea, pe care o vedemu transformata dupa idealulu nostru. Noi nu mai avem unu Dumnedieu parintiescu susu in ceriu; inse in adanculu animei nóstre l'amu regasitu. Nu mai ratecimu prin paradisuri, unde numai zefirii blandi sbóra; ne aflámu in mijloculu pericoleloru, dar cu curagiu in peptu, cu dulcele simtiementu alu triumfului.

Frumósa primavéra, este permisu a atinge flórea ta? Graciile tale sunt dulci imbetatórie, si unde e anim'a barbatésca, care ar puté sè remana rece la vederea loru? In suit'a ta barbatii cei mai superbi devinu selavii tei.

Tu esti unu magnetu care atragi pe toti. Literatulu si-depune condeiulu, cá sè póta vedé graciile tale. Bogatulu si-uita averea tóta si cersiesce o privire de la tine. Aristocratulu celu mai ingámfatu se inchina nobletiei stravechie a frumusetiei. Betranulu abiá se póte desparti de tinereti'a ta. Generalulu capituléza inaintea frumsetiei tale pazite cu míi de forturi. Junimea te adóra, poetulu te canta, chiar si rivalele tale te afla frumósa.

Nu ai devenitu superba? Vanitatea n'a intunecatu frumós'a oglinda a sufletului teu? Nu, eu nu potu crede acést'a, déca privescu in acesti ochi senini. Acestu surisu inocentu si sinceru nu cunósce inca pericolele vietii.

Suridi cá unu sóre pentru toti asemenea, pentru cei buní, cá si pentru cei rei. Fía-care obiectu ti-este inca nou. Fía-care omu ti-pare bunu, interesantu; suridi fía-caruia. Din privirea ta stralucesce bun'a mama-natura, care pe toti i iubesc de-o potriava.

Un'a dintre rivalele tale si-a permis observatiunea compromitetória, cá esti „frumósa, dar cocheta!“ Vórba cumplita!

E legea naturei, cá frumsetiea tuturora le place. Candidu angeru, nici nu scíi câtu de frumósa esti! Fía-care trasura, fía-care misca-

re, fía-care tonu alu teu are frumsetia, care cuceresce, fara cá macaru sè te gândesci la acést'a. Esti formata dupa unu planu nevediu, spre a placé tuturora, — si insa-ti nu scíi, cum le placi. Tocmai asiá nu scie nici capulu Vinerei de marmore, câtu de frumosu este.

Si cine cutéza a-ti reprobá, cá tu placi, cá tuturora le placi; pe candu nu faci decátu fara scirea ta esecuti planulu si tendinti'a naturei creatórie?!

Nu, tu nu esti cocheta, de si ai pentru fía-cine unu surisu, unu cuventu amicalu, si dóra chiar si câte o calda stringere de mana.

Câtu de putínu cunósce spiritulu femeiescu acel'a, care crede, cá unu surisu, unu complimentu, o stringere de mana insémna ceva! Acel'a nu cunósce bunctátile ceresci ale animei femeiesci, care cauta pretotu-indene numai passiune si impressiunc. Nebuni de ei, cari se amagescu la flacar'a unei priviri! Demonulu femeiescu ar ride de dinsii. Animele femeiesci nu se cucerescu asiá, cá indata la pórt'a de flacare numai decátu sè si capitulámu.

Nu-ti incliná privirea spre pamentu, candida copila! Vedi, cá eu tratezu nesimtitoriu joculu teu involuntaru cu animele nebune barbatesci. Me bucuru de triumfulu teu nesciutu, care sémena cu alu flórei ce totu asiá fara vóinti'a sa atrage fluturii.

Anim'a ta n'a vorbitu inca. Ceriulu ei inca nu este intunecatu. Norii grei ai mahnirii inca nu s'au urcatu pe acel'a; ea nu cunósce inca vigelí'a innadusitória a unei dorintie ferbinti, nici fulgerele tresnitórie ale jalusiei si a durerii de amoru, nu furtunele de primavéra ale placeriloru amorului, nici blandulu curcubeu, care mangaia ceresce certele a doi iubitori. Intrég'a lume a passiuniloru acusi nimitórie acusi fericitórie, ti-este necunoscuta.

Nu me numerá intre acei natarei, cari credu cá sunt niste taciuni, in giurulu carora ori ce anima femeiesca — fara deosebire — se invapaiéza. Nu, intrarea la anim'a femeiesca este ascunsa; deci trebue sè fimu precauti, cá aceea sè nu se inchida pentru totu-de-una. Adese ori aceea se deschide nesperatu, si vai aceluia, care nu se folosesce de acestu minutu! Secretulu de frunte alu amorului este supunerea. Celu ce nu scie sè se supuna de totu, acel'a nici nu va posede nici odata o anima de totu.

E cu putintia, cá anim'a ta nici odata nu va vorbí. Este o ratecire a crede, cá fía-care anima femeiesca e aplecata spre esaltatiune. Acolo, unde luminat'a si amabil'a intieptiune

femeiésca predominesce, — acolo acést'a tîne strinsu frânele simtiemintelorú. Acolo potú sè esiste fericiri ceresci, amicía, sacrificare de sine; inse nici odata amoru si cu atâtu mai putínu pasiune, precum se zugravescu in romanuri si drame.

Si cele d'antâiu sunt naturele in adeveru fericitórie. Caldur'a temperata stralucesce fara stricare prin casá si familia. Passiunea tirpesce si prepadesce.

Candida copila, la gratiile tale nesciute si fecioresci se însotiesce o radia a spiritului, care me atrage mai multu decâtu frumsetiea ta.

Nu te teme de declaratiuni! Anim'a mea e arsa, totu foculu sufletului meu nu e in stare sè aprinda simtiementulu meu internu. Me inchinu frumsetiei tale, inse nu numai esclusivu acesteia; eu consideru frumsetiea cá botaniculu si mai multu mi-place tapetulu unei livedi, in care viorelele, rosele, si celelalte sute de copii ale Florei compunu cea mai frumósá poesía a naturei.

Nu, ceea ce me atrage la tine, este bunetatea candida a fientiei tale si grati'a spiritului teu. Sum prinsorieriulu spiritualu alu teu. Ochii tei de sóre me tresnescu, déca buditielti sustínu vr'o picantería. Aceste buditie me incanta candu sioptescu o gluma; acesti obradi sunt o mrege omorítória pentru mine, candu unu surisu spiritualu si-arunca umbrele peste ei.

Dar tu nu te falesci cu cultur'a ta. Vorbesci cu fia-cine dupa starea sa. Nu fia-care trebue sè scía, cá ai cetitu pe toti autorii clasici, si cá ins'a-ti ai inceputu a compune niste incercári literarie. Nu te falesci cu superioritatea spiritului teu; cu tóte cá ai vediutu mai multu din lumea civilisata, decâtu coconasii cari dau tonulu in societatea ta. Ai vediutu tóte, ai invetiutu multu.

Atunce te affi in sociétatea cea mai vrednica de tine, candu esti singura. Atunce ti-vinu ideile cele mai frumóse, si petreci cu clasicii, pe cari atâtu de multu i iubesci.

Passiunea dóra nici odata nu te va predominí, càci cheruvimii sufletului stau de paza la anim'a ta.

Inse trebue sè me temu óre, cá tu odata vei dá man'a ta fara anim'a ta? Sè am téma, cá lucórea esterióra — demonulu care predominesce pe fia-care femeia — ti-va orbí ochii la alegerea consotiului de viétia? Séu sè me cutremuru la idei'a, cá tu — cá buna fiica — te vei supune silei parintiesci chiar si contra intimei tale simtiri?

Ceriulu sè te ferésca de acésta sórte! Esti creata a fericí, si esti démna sè fii fericita.

Privesce acele femei, atâtu de frumóse, culte, tinere, cari s'au lasatu sè fia orbite de lucórea esterióra! Ele si-sugrumara simtirea, tradara amору pentru insemne si coróne, si murira cu anima vescedita, in miseria morala, de nu si in materiala.

Si acele, cari fure conduse la altaru in contra vointiei loru, devenira tocmai asiá de nefericite in casatoriá, precum fara consimtiementu intrara in ea!

Nisuesce a fericí, spre a puté fi fericita! Lucórea e trecatória, si viéti'a lipsesce pe aceea de comóre, care vré sè le capete numai in daru; pe candu noroculu totu-de-una catra a-cel'a se inchina, care vré sè-lu cucerésca.

Tu esti intielépta si scíi, cá numai in armonía póte sè existe complet'a fericire.

Dar aceste idei au sè se realisesce in orizontulu departatu.

Eu si toti ne bucurámu de fienti'a ta. Incaldiesce-ne inca multu timpu cu radiele nemarginitei tale bunetáti de anima! Luminézne inca multu timpu cu lucórea admirabila a spiritului teu!

Si déca perulu meu va fi suru, ilusiunea din urma va disparé din acestu sinu, si me va cuprinde uritulu lumei: totusi amintirea ta mi-va fi dulce, blanda copila, pe care te-am admiratu, dar nu te-am iubitú, si care m'ai tinutu prinsu prin grati'a spiritului teu.

I. G. Paunescu.

Ca barc'a sbuciumata . . .

Ca barc'a sbuciumata
De valurile mării,
Ce-alérga aruncata
In voi'a intemplării;

Ca dins'a 'n lupte grele
P'alu lumei valu trecu eu,
Si 'n lacrimile mele
Plutescu . . . plutescu mereu! . . .

Ca frundi'a 'ngalbenita
De-alu tómneci rece ventu,
Ce cade vestejita
Pe umedulu pamentu :

Asiá me va petrunde
Alu sortii aspru ventu, —
Si cine scie unde
Va fi alu meu mormentu !?

Dar ce vediu? . . . O lumina
Apare si-mi suride.

Durerea-mi se alina,
Si-o voce se aude...

Ea pare că-mi vorbesce...
Ascultu... ea pare-a-mi dice:
„Durerea se sfiriesece...
Curendu vei fi ferice!

In calea ta spinósa
Eu flori voiú semená,
Si-o viétia-armoniósá
Curendu... curendu ti-oiu dá!...“
Chrisitia Assenescu.

R e n e g a t u l u.

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

Dar de ventulu, care par' că voiá sè-lu sufle de pe calulu seu, de plói'a care fara mila lu-loviá totu in facia, si de intunereculu adancu, in care nici drumulu nu-lu putea deschilini, abié numai in pasi putea sè innainteze pe calea sa.

Si Macsimu audi apoi d'odata, că inna-poi'a sa se apropiáu totu mai tare nesce trope de cai.

Dinsulu tresari adancu. Nu putea cugetá decátu la aceea, că acesti'a sunt sbirii persecutori. Elu si-inpintenà rapede calulu seu, si de si nici man'a nu si-o vedea, lasà frane libere calului seu, manandu in calopu.

Dar incurendu tropotele de cai se audieau numai de vre-o căti-va pasi departe de elu.

Si se audira apoi d'odata mai multe detu-naturi infricosiate de pusci, si la lumin'a inf-ratória ce esise pe tievile pusceloru se potú observá, că calulu lui Macsimu, că si nimeritu de vre-unu glontiu, statú indata in locu, éra Macsimu, că si ranitu greu, cadiú de pe calu la pamentu.

Si preste câte-va minute vedemu apoi pe sbirii persecutori ai baronului Pusztafy ducandu-lu pe ranitulu Macsimu catra Curtea Domnésca.

VI.

Ce nu poti cu reulu, fă cu binele.

Chiar că si unu nuoru negru si greu ce acoperere firmamentulu intregu, asié se estinse si preste istoriór'a nóstra aparinti'a baronului Pusztafy.

Acoperitu érá de acestu nuoru negru si greu ceriulu seninu si sórele binefaeatoriu a vietii neamului Tibreanu, si numai fulgere

cutremuratórie si tresnete nimicitórie ajungeau sinulu acestui pré certatu neamu.

La totu pasiulu amu datu noi numai de urmele triste alu acestui omu fatalu. Si de si pana acum noi numai singuru odata l'amu vedutu, dar si-atunci in ambitulu subteranu alu castelului si la lumin'a misteriósa si fumulu negru alu tortiei si in camer'a de tortura standu innaintea victimei sale sangerande, ni apareá dinsulu cá unu demonu infernalu.

Si-acum sè-lu cautámu noi pe acestu Nerone infricosiatu si in salónele sale splendide.

Sè-lu cunóscemu mai d'aprópe!

Suntemu acum in a dóu'a di dupa aceea nópte periculósá, in care Béla si husariulu domnescu Ferencz si-aflara repausulu eternu in „gur'a ursului“, ér Pist'a cu rapitóri'a Emili'a numai cá printr'o minune putura sè mai tréca pe sub „stanc'a mortii“.

Erá aprópe de amédi, si Br. Pustafy si-acum se mai aflá in dormitoriulu seu. Lu-vedemu zacêndu si acum in patulu seu. Acestu sufletu atátu de inspaimentatoriu, acestu vulcanu infricosiatu, care in infuriarea sa cu foculu seu turbatu ca si o lava devastatória a nefericitu si nimicitu tóte ce au ajunsu in giurulu seu, acum érá cá frantu, érá ca si desfiguratu.

Nime nu ar fi creditu, că o creatura atátu de debelata, precum o vedemu acum, sè póta fi o teróre la atáte animi chinuite, la bietii sateni iobagi din Vulturesci.

O singura suflare a acestor'a numai, si ar fi fostu de ajunsu, ca sè stinga lumin'a debila a acestei vietii condamnabile...

Dar... intunereculu adancu in care zaceau acestia, acestu muru nepenetrabilu si puternicu pe care si-lu intarise tiranulu in giurulu seu — acest'a i tienea pe nefericitii de ei in orbirea loru, de nu si-vedeau nici puterea loru, nici slabiciunile tiranului loru.

Abié unu zefirelu pré usioru érá numai acel'a, care miscà pucintelu aerulu pe langa „isvorulu hârcei“ si de care cadiu-se in „gur'a ursului“ fratele Baronului Béla si husariulu Domnescu Ferencz, si de care éra sè o aiba aceea-si sórte si copíii lui, si éca, acestu usiorelu zefiru l'a frantu si l'a doboritu mai curendu la pamentu decátu pe celu mai din urma verme têraitoriu.

Dar asié sunt sufletele negre ale tiraniloru!..

Candu mani'a ceriului i ajunge câte-odata in fara-de-legile loru, aceste suflete mersiave, cari numai pe buze póta numele lui Dumne-

dieu, si cari rostescu mai tare cá ori-si-care si: onórea, virtutea si dreptatea, dar tóte aceste cuvinte si idei sublime le tienu ei *la altii* de crima si le calca si sfarama in picióre, — aceste suflete chiar si de cea mai mica umbra se cutremura, devenindu ei miserabilii cei mai lasi.

Dar . . . chiar cá si bolnavii ce tragu de mórte, asié si aceste fiintie demonice in momentele loru desperate si-mai sustienu dílele numerate ale vietii lor prin ultimele intaritari.

Si inca in aceste intaritari sunt dinsii inca si mai infioratori.

Astu-feliu lu-vedemu acum pe baronulu Pusztafy zacêndu frantu si deperatu in patulu seu, schinteindu-i inse ochii lui cá si nesce fulgere nimicitórie, si faci'a lui intunecata fiindu-i cá si unu noru negru si infricosiatu.

Si cine i-a datu lui lovitur'a acést'a grea? . . .

Cine i causá furi'a acést'a teribila? . . .

Óre in desperarea si furi'a acésta teribila a sa nu cugetá dinsulu la neamulu Tibreanu, de la care, dupa convingerea sa, i veniau tóte relele? . . .

Nu scimu. Dar totu-si o ingrigire adanca trebuie sè ne cuprinda facia de acestu pré cetatu neamu! . . .

.

Trecù apoi o di.

In deminéti'a acestei díle lu-aflàm pe baronulu Pusztafy in auditoriulu castelului.

Si-acum faci'a lui straluciá plina de viétia. Suprindiatoriu de curendu s'a rensanotosiatu dinsulu.

Trebuie cà vre-unu evenimentu straordinariu si placutu a produsu schimbarea acést'a atâtu de imbucuratória.

In anditoriu avea dinsulu sè primésca vre-unu óspe. Si trebuie cà placutu óspe erá acesta, càci ochii lui i straluceau de o bucuria nespusa.

In curendu se si deschise usi'a auditoriului, si vedemu intrandu patru sbiri ai baronului, dintre cari doi insi cari intrara inainte aduceau radiematu pe bratieloru pe unu valerulu june.

Unu june de o statura nalta si maiestetica erá acést'a. Faci'a lui de si erá palida cá cér'a, totusi erá atragatória cá si a unui angeru patimitoriu. Si erá imbracatu in nesce vestiminte elegante magiare, dar aceste i erau cá scaldate in — sange inchiegatu.

Baronulu Pusztafy tresari la vederea lui.

Si din ce se uitá dinsulu mai multu la trasurile pline de nobletie ale acestui june, la privirile lui blande si pline de inteligintia, din ce in ce mai tare deveniá in confusiune si nelinisece totu mai mare

Se parea cá si candu nu acestu june ar fi fostu, pe care ar fi doritu dinsulu sè-lu primésca si véda.

— Cum? . . . Acést'a sè fia dinsulu? — intrebà elu apoi pe sbiri in nelinisecea acést'a a sa.

Dar in momentulu acést'a, innainte de ce sbirii aru fi potutu avé timpu sè respunda, se deschise cu rapediune usi'a auditoriului, alergandu in launtru cu nestemperu fii baronului, junele Pist'a si sor'a-sa Emilia.

— Da . . . elu-e . . . elu-e! — eschiamara acestia d'odata, privindu cu o bucuria nedescriptibila la junele cavaleru care zacea radiematu pe bratieloru sbiriloru.

Si amendoi alergara apoi la dinsulu, ér Pista fara sfiéla de sangele ce lu-acoperiá pe acestu june cavaleru, lu-luá in bratieloru sale stringêndu-lu cu caldura la sinulu seu.

O pauza de uimire generala urmà dupa scen'a acést'a neasteptata

— Dragii mei, — se adresà apoi inuimitulu tata catra copíi lui, — cine-e cavalerulu acesta? . . .

— Acesta-e mantuatoriulu nostru! — respunsera dinsii in bucuri'a lor crescanda.

— Mantuatoriulu vostru? — repeti cuvintele aceste baronulu Pusztafy tresarindu puternicu si devenindu, in locu de a se imbucurá, si mai inuimitu.

Impressionatória pusetiune erá aceea, in care se aflá acum, cà-ci trei simtieminte puternice lu-cuprinsera d'odata, si-aceste erau: bucuri'a, durerea si furi'a. Bucuri'a lui i erá vederea mantuatoriului fiiloru sei. Durerea i-o causá aceea amagire colosala, cà dinsulu nu asteptá sè véda acum pe acestu salvatoriu, ci pe unu inamicu persecuatu de unu timpu indelungatu, pe unu fiu din neamulu Tibreanu condamnatu la mórte. Si furi'a betranului baronu erá indreptata in contra sbiriloru sei, cari au produsu acést'a amagire cutremuratória, ranindu si prindiendu ei pe acestu cavaleru salvatoriu in loculu condamnatului — Macsimu . . .

Impressiunatu mai antâiu de bucuri'a sa, alergà si dinsulu catra cavalerulu strainu, care si-acum statea radiematu de bratieloru junelui Pist'a.

— Ah, — dişe — asié dara dinsulu e, dragii mei, carui'a am de a multiamí mantu-irea vóstra si tóta fericirea mea!...

— Da, dinsu-i, tata draga! — respunsera d'odata Pista si Emilia.

Dar bucuri'a acést'a a baronului in curen-
du fù innadusita de durerea amagirii sale,
care pré observabilu i erá cu multu mai mare.
Si-apoi . . . la vederea d'aprópe a suferindului
si sangerandului salvatoriu, din bucuri'a si du-
rerea acést'a ca unu fulgeru infricosiatu i se
nascù d'odata furi'a sa in contra sbiriloru.

— Miserabililoru, dar voi ce ati facutu!
— li strigà dinsulu cu o voce durduitória.

— Maria-Ta, — gangavi unulu dintre a-
cesti sbiri infricosiati, — sè me credi, si ti-juru,
cà acesta-e fiulu lui Tibreanu, pe care l'ai
doritu Maria-Ta sè-lu prindemu viu séu
mortu!..

— Impertinentule, ce dici tu?... Tu si-
acum mai cutezi sè minti? — strigà baronulu
in furi'a sa cea mai mare, punendu rapede
man'a sa pe unu scaunu, cá sè-lu trêntésca in
capu acestui mincinosu obrasnicu.

— Sè nu dai! — se audì in momentulu
acést'a vocea tremurenda si debila a cavaleru-
lui strainu.

La cuvintele aceste baronulu Pusztafy
si-opri scaunulu in man'a sa, si sbirulu ame-
nintiatu inca putea acum sè si-multiamésca
salvarea sa acestui cavaleru salvatoriu.

— Acestu omu, — continuà cavalerulu,
— este nevinovatu!...

— Cum sè fia nevinovatu? — intrebà
nenduratulu baronu.

— E nevinovatu, cà-ci a graitu ade-
verulu!...

— Cum?... adevverulu?...

— Da! — dişe cavalerulu cu vocea sa si
mai tremuranda.

— Cum?... Dumnia ta dara nu esti man-
tutoriulu filoru mei? — dişe baronulu ince-
pendu a se ingrozí.

— Ba da, sum acela.

— D'apoi?...

— Dar sum totu-odata si fiulu lui Tibre-
anu!...

— Ceriule! — eschiamà acum baronulu.

Si lovitu mai cumplitu cá de unu trez-
netu, cadìu cá lesínatu pe unu bratiariu din
apropiare.

La cuvintele aceste si Pist'a cu Emilia
tresarira puternicu.

Si Pist'a emotiunatu prin tresarirea a-
cést'a, si cá si candu unu sierpe veninosu ar

fi simtitu la sinulu seu, lasà indata pe ranitulu
Macsimu din bratiiele sale.

Si acést'a, slabu si sfersitu cum erá, de nu
se putea sustiené pe picióre, cadìu la pamentu.

.
Tinerii Pista si Emilia inca uriau din totu
suffletulu neamulu Tibreanesciloru.

De copii mici li-erá deja straplantata in
anim'a loru acést'a ura catra acestu neamu.
Erá ur'a acést'a cá si ereditaria in acést'a fa-
milia Domnésca.

Tinerii acestia inca aveau cunoscintia
despre aceea traditiune familiara, pe care noi
deja o audíramu din gur'a baronului Pusztafy
intr'o séra intunecósa in ambitulu subteranu
alu castelului, si dupa care traditiune un'a
dintre aceste dóue familie trebuiá sè —
piéra!...

Si aceste mladitie tinere ale familiei Pus-
tafy mai aveau cunoscintia si despre visurile
neliniscitórie ale tatalui loru. Si acelu spiritu
misteriosu din visurile aceste, care nencetatu
admoniá pe tata-lu loru in contra neamului
Tibreanu, acést'a se infaciosiase deja si in
fantasi'a inflacarata a animeloru loru june.

— Stêrpitu trebuie acestu neamu ini-
micu! — i admoniá si pe ei acelu spiritu mis-
teriosu.

Si la acést'a admoniare nici fiii de unu
sange cu nenduratulu baronu Pusztafy nu
putura sè remana surdi.

Ei tresarira si se infiorara chiar si-atunci
de unu fiu din neamulu Tibreanu, candu ve-
diura cà acést'a e — salvatoriulu loru.

Si lu-lasara din bratiiele loru, cá ranitu sí
frantu cum erá Macsimu, sè cada la pamentu
de pe piciórele cari nu-lu mai suportau.

.
Nici-odata natur'a omului nu se reflectéza
mai bine decâtu candu e — iritatu.

Devía iritatiunea din ori-si-ce, — din ce
e ea mai mare, cu atât'a mai luminatu aréta
ea colórea adevverata a naturei omenesci.

Astu-felu ni se reflectà si nóue prin eve-
nemintele de mai nainte si natur'a adevverata a
juniloru Pista si Emilia.

Dar tóte sunt trecatórie. Trebuie sè tréca
dara si colórea adevverata a naturei omenesci,
càci si ea, si inca mai tare de câtu ori-si-ce, si-
are schimbarea si variarea sa.

(Va urmá.)

Mihaiu Cirlea.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

Si scirea de asta-data in adeveru avea unu te-meiu forte solidu. Nu numai erau compromisi si alti Romani, dar in dilele urmatórie câtiva se si a-restara.

Primulu dintre acestia fu notariulu din comun'a Pruneni. Crim'a lui fu, cá mai multi insi lu-vediura cetindu diuarie din Romania. Ce e dreptu, dinsulu nu le abonà insu-si, ci numai le capetà de la Albinescu. Dar in fine — dupa conceptulu liberalismului predomnitoriu — totusi erà o crima. Romanulu care cetesce diuarie romanesci, si inca de cele din Romania, nu póte sè se bucare de increderea unui unguru. Romanulu acel'a — dupa judecat'a acestuia — de si-guru e unu daco-romanistu, unu conspiratoriu, unu omu care nu voiesce integritatea tierii. E bine, notariulu din Pruneni inca cetea diuarie romanesci; prin urmare si sentint'a lui fu dictata numai decátu: tradatoriu de patria! Si fu arestatu indata.

Preotulu localu, parintele Iacobescu, erà unu omu si mai periculosu. Acest'a nu numai cetea diuarie romanesci, dar din candu in candu si scriea in ele câte unu raportu despre starea holdeloru si reusitul recoltei. Ungurii nu le ceteau, deci toti erau de pare-rea, cá sant'a sa de siguru scrie niste articoli revolu-tionari. Va sè dica, arestarea lui fu si mai motivata.

Apoi invetiariulu din Pruneni a mersu si mai departe cu cutezanti'a sa. Acest'a a desconsideratu de totu stégulu corónei stlui Stefanu; prin urmare a datu dovéd'a cea mai eclatanta, cá dinsulu aspira la dismembrarea tieriloru acestei coróne.

Éta ce tradare de patria a comisu elu!

Tinendu in primaver'a trecuta unu maialu cu scolarii sei, i-a condusu afara la campu intonandu cu totii „Marsiulu lui Mihaiu Vitézulu“, pentru care elu insu-si a compus textulu. Cuvintele, ce e dreptu, erau câtu se póte de blande si esprimau numai bucu-ri'a scolariiloru cari se ducu la maialu. Inse music'a! Ah! melodí'a erà — ceea ce revoltà pe unguri. Ei di-ceau, cá dascalulu acest'a e si mai periculosu decátu ori-care daco-romanistu fanaticu; cáci dinsulu nu atitia prin cuvinte seci, ci prin unu glasu mai sublimu, prin limb'a armoniei, pe care toti o întielegu, care pe toti i incanta! . . .

Dar elu nici cu atát'a nu s'a multiamitu. Din-sulu a mersu si mai departe in órb'a sa cutezanti'a. Ascultati ce a facutu si ve uimiti!

In fruntea conductului elu a pusu unu copilu, care a dusu unu tricoloru nationalu romanescu, pe care l'a daruitu scólei inca mai de multu Albinescu.

Asiá dara, cá acést'a a fostu o crima mare?! Dar apoi dascalulu si-a si luat resplat'a. Insedaru s'a incercatu elu a se escusá, cá in anii trecuti a fostu iertatu sè se intrebuinteze si stéguri romanesci; cá chiar ungurii cari s'au candidatu in cercuri roma-nesci, s'au infatisiatu la sate totu cu stéguri roma-nesci: insedaru au fostu tóte. I s'a respunsu, cá acele au fostu alte timpuri si cá toti aceia sunt niste pa-trioti buni, cari numai pentru aceea au adusu pe acolo stéguri romanesci, cá sub ele sè póta conduce mai usioru pe toti Romanii — la caus'a ca buna.

Élu fu arestatu. Insu-si judele administrativu

— carele intr'aceste a sositu a casa — l'a condusu la comitele supremu, cáci asiá omu periculosu nu s'a pututu tramite numai prin comissariulu de sigu-ritate.

Asiá apoi i se oferì si judelei administrativu ocaziune, spre a se recomandá gratiei comitelui su-premu, si spre a-si formá unu titlu la recunoscint'a si recompens'a acestuia.

Afara de acestia s'au mai arestatu si altii, cari au fostu in ceva legatura cu Albinescu:

Unu proprietariu a cumperatu odata de la Albinescu doi cai, si fiindu cá nu a avutu bani sè-i pla-tésca indata, acest'a i-a datu pe asteptare. Acuma unu adjunctu notariulu si-aduse a minte de acésta in-templare. Denuncià pe proprietariulu, acusandu-lu, cá a fostu unulu dintre conspiratori, cáci numai din cau-s'a acést'a i-a pututu dá Albinescu caii pe asteptare, sciindu siguru, cá nici odata nu va primí pre-tiulu loru.

Odata Albinescu, rentorcendu-se din o caletoria lunga, a innoptatu pe drumu si a remasu peste nópte la unu arendasiu, pe care pan'atunca nu l'a cunoscutu de felu. Iscusit'a politia comitatensa inse a gánditu a descoperi si aice firele unui complotu, si a arestatu pe arendasiulu.

Unu negutiariu fu escortatu pentru pondero-sulu motivu, cá Albinescu totu la dinsulu cumperá uneltele trebuincióse pentru casa.

Unu advocatu s'a compromissu grozavu, pentru cá odata in viét'a lui a primitu unu procesu de la Albinescu.

Éra unu ispanu domnescu fu têritu la temnitia, pentru crim'a, cá odata a datu focu lui Albinescu, candu acestuia din intemplare i s'a stinsu pip'a.

Din tóte aceste semne, mici la aparintia, întie-pletiunea comitatensa a sciutu sè face lucruri mari, cari uimira si inspaimantara pe toti, dar mai alesu pe fostii amici ai lui Albinescu.

Audindu acestia, cum se escortéza toti amicii si cunoscutii lui Albinescu, scapara pe unde putura, ér cei putini câtii mai remasera p'a casa, negara de-a fi avutu cea mai mica legatura mai aprópe cu acestu omu periculosu, ma unii jurau — de stá sórele in locu — cá nici nu l'au vediutu.

Unii inse facura si mai „cu minte.“ Dinsii, vo-indu a se curati de totu, vinira insii-se sè-lu acuse cu calomniile cele mai infame.

Abiá se respandi scirea despre acésta arestare, Bumbescu numai decátu se infatisià la comitele su-premu:

— Am vinitu sè-ti facu o inpartesire impor-tanta, ilustrissime domnule comite supremu.

— Ti-multiamescu.

— Eu totu-de-una am apartinutu partidei pa-triotice. Si déca totusi — in trecutu — câte odata am atacat'o, am facutu acést'a dintr'unu punctu de ve-dere politicu mai innaltu. Am voitu sè-mi cástigu poporalitate la Romani, cá cu atátu mai siguru sè-i potu seduce. Dar la ei nu poti sè-ti faci poporalitate, decátu déca intrebuintiezi frase mari . . .

— Adeca déca esti fanfaronu.

— Da, da. Asiá am facutu si eu. Si nu insedaru. Am devinitu unu omu forte poporalu, unulu dintre conducatori, pentru cá la noi fía-care omu cu gura mare e conducatoriu.

— E bine, si-apoi?

— Am esperiatu multe lucruri; am descoperitu multe secrete compromitetorie pentru unii. Chiar si despre Albinescu sciu unu ce forte importantu.

— Ah! ce?

— Am date positive, ca dinsulu e unu daco-romanistu si ca a tiesutu firele unui complotu revolutionariu.

— Vorbesce, vorbesce!

Si dupa aceste Bumbescu incepu se povestésca totu ce i-a comunicatu candu-va Albinescu despre caus'a nationala, dintr'unu punctu de vedere mai inaltu, mai intortocóndu-le si esagerandu-le si din partea sa cáu de bine.

Candu apoi incheia naratiunea sa, comitele i multiam pentru cele impartesite, éra dinsulu se departa, fiindu siguru, ca si-a pusu unu temciu solidu pentru asigurarea vítoriului seu.

Abia se departa elu si intrá Cimbrudanu.

Acest'a se apropia cu cea mai adanca umilintia de comitele supremu, si incepu se vorbésca abia siop-tindu:

— Audindu arestarea lui Albinescu, am grabitu si eu a contribui la descoperirea conspiratiunii.

— Pré bine.

— Am in posesiunea mea unu documentu, care dovedesce negru pe albu, ca dinsulu a fostu capulu conspiratiunii.

— Ce documentu?

— O epistola.

— Si cum a ajunsu aceea la dta?

— A fostu adressata mie.

— Ah! asiá dara si dta ai avutu legaturi cu dinsulu?

— Dómne apera si feresce! Nici odata n'am comsimtitu cu ideile lui estravagante si tradatorie de patria.

— Asiá dara, cum a ajunsu epistol'a la dta?

— Fórté usioru. Elu a gânditu, ca si eu apartinu partidei lui, a voitú dara se me initiez si pe mine in secretele sale. Éta caus'a pentru care mi-a chiamatu la sine prin acésta epistola.

— Si te-ai dusu?

— Dusu.

— Si ce-ai veditu acolo?

— Multe de tóte. Am fostu martorulu unei conversatiuni revolutionarie.

— Si pentru ce nu mi-ai relatatu aceste mai de multu?

— Pentru ca m'am temutu. Albinescu are agentii sei in tóte partile. De siguru asiú fi patitu reu. Aceia aru fi resbunatu denunciarea mea. Acuma inse nu me mai temu, ca mai toti sunt arestati.

— Mai toti? Dar mai sunt si altii?

— Mai sunt cáti-va, cari au participatu la acea serata. Doi preoti si unu notariu comunalu.

— E bine. Dar ce s'a vorbitu atunce?

La intrebarea acést'a a comitelui supremu, Cimbrudanu apoi incepu se relateze o conversatiune grozava, in care nu se planuia nici mai multu nici mai putinu, decátu o rescóla cumplita, despre care inse — putem asigurá pe cetitórii nostri — nici vorba nu s'a facutu in casa'lui Albinescu.

Comitele supremu inse nu sciea acést'a. Descoperirea facuta de Cimbrudanu i pareá de cea mai mare importantia. Pentru aceea se bucura fórté candu o

audí; si la despartire strinse amicalu man'a denunciatoriului.

Acésta stringere de mana facu deplinu fericitu pe Cimbrudanu. Elu vedea deja asigurata cea mai frumoasa sperantia a sa.

Trecura dile si din ce in ce se descoperiau mai multe fire ale complotului — intipuitu. Procurorulu in fia-care deminétia se desceptá la suprinderi nóue, cáci comitele supremu i cástigá date totu mai nóue.

Denunciantii mergeau toti la comitele supremu, sciindu pré bine, ca dinsulu i va puté remunera mai bine decátu procurorulu regescu.

Si asiá nu trecea o di, ca cine-va se nu vina la comitele supremu, impartesindu-i cáte ceva compromitetoriu. Inse intre toti, amicii vechi ai lui Albinescu escelara mai alesu. Ei pretindeau a scí mai multe secrete de ale lui. Le si intrebuintiara bine, in folosulu loru.

Gabilesco, Negru si Siesanu mersera rónđu pe rónđu la comitele supremu, spre a-si cástigá si dinsii merite. Si descriisra pe Albinescu cu niste colori atátu de negre, incátu — comitele supremu suridea de bucuria.

Pe candu sosi parintele Recitanu, abia mai avu se spuna si elu ceva nou. Totusi mai gasi si dinsulu unu casu. A nume spuse, ca Albinescu i-a datu se cetésca niste carti din Roman'a, — oprite a intrá la noi.

Se 'ntielege, ca nici parintele Punteanu nu putu a nu se folosi si dinsulu de ocaziune, spre a-si cástigá vr'unu titlu de resplata. Merse dara si elu, si — cá ceialalti — dintr'unu lucru micu facu o cauza fórté mare.

Santi'a sa parintele protopopu Plopesco-Nyárfay, carele purerea nu avea altu gându in capu, decátu cum se-si faca merite spre a puté inaintá, vedendu ca predicatiunea lui in limb'a unгурésca n'a produsu de felu rezultatulu doritu, cáci totu n'a fostu inca numitu consiliariu ministerialu, numai decátu si-aduse a minte, ca éta ocaziunea cea mai potrivita, ca se-si asigure definitivu aspiratiunea animei sale!

Deci, dupa ce si-peria barb'a frumosu, merse numai decátu la comitele supremu, ca se-i impartesiesca totu ce scie — si mai alesu ce nu scie — despre Albinescu.

Comitele supremu — la care parintele Plopesco-Nyárfay si de alta-data ambla, cáci sperá multu de la spriginulu lui — lu-primi fórté afabilu. Elu suridea, cáci sciea deja inainte scopulu acestei visite.

Toti vechii amici ai lui Albinescu au colindatu deja pe la elu, acúsandu pe acest'a cu felurite crime anti-patriotice, precum adeca tocmai se doria; numai parintele protopopu nu vinise inca. Comitele supremu sciea siguru, ca va vini si acest'a, cáci avuse ocaziune se studieze si se cunosca deplinu caracterulu ómeniloru de categoria acést'a.

Si nici nu se insielá.

Parintele protopopu, ca unu mare diplomatu ce se credea a fi, n'a voitú ca comitele supremu se scia, ca scopulu principalu alu vinirii sale la elu este denunciarea, si érá decisu a aminti tréb'a aceea numai la capetulu visitei sale, ca din intemplare.

Elu voi se amagésca pe comitele supremu; dar acest'a, mai siretu decátu elu, lu-pacali.

Abia intrá dinsulu, comitele lu-intimpiná cu aceste vorbe:

— E bine, scii ceva compromitiatoriu din viéti'a lui Albinescu ?

Santi'a sa se simti óresi-cum ofensatu prin aceste vorbe, deci respunse :

— Ce felu ? Ilustritatea ta dóra gândesci, cà eu am vinitu sè facu pe denunciatoriu ! ?

— Dómne feresce ! Sciu, cà nu pentru aceea ai vinitu ; inse fiindu cà tocmai am onóre a te salutá la mine, eu mi-permitu a te intrebá si rugá. Ceialalti amici ai lui Albinescu sunt ómeni de alta panura ; ei insii-si au vinitu sè-mi impartesiésca ce sciu ; ér pe dta eu te rogu.

— E bine, nu am fostu nici odata denunciatoriu. Ast'a nu convine caracterului meu. Dar fiindu cà me rogi, stim'a pentru ilustritatea ta si datorí'a de patriotu — mi-ordóna sè-ti spunu totu, inse numai cà informatiune si nici decátu cà denunciare.

— Dar, reverendissime, nu trebue sè te escuzi inaintea mea, càci dóra te cunosc eu bine de multu. Poftimu vorbesce !

— Asiá dara binevoiesce a me ascultá ! Mi-pare fórte reu, cà cele ce voiu impartesi voru ingreună fórte pe bietulu Albinescu, dar n'am ce face, càci eu nu potu retacé nimica. Invitarea onorifica a ilustritá-tii tale de a vorbí — mi-ordóna sinceritatea cea mai deplina. Eu dara voiu relatá tóte intocmai precum s'au intemplat.

— Me vei deoblegá multu.

Si dupa aceste santi'a sa incepè sè povestésca din firu in peru planulu unui complotu revolutionariu, tiesutu in o séra la Albinescu. Noi inse nu vomu reproduce relatarea sa, càci cetitorii nostri de signuru aru dice, cà esagerámu. Nici unulu dintre dvóstre n'ar erede, cà unu preotu si chiar protopopu sè fi fostu in stare a nascoci o minciuna atátu de infama, — numai cà aceea sè-i serve de scara pentru inaintarea sa.

Insu-si comitele supremu fu suprinsu. La atát'a nici elu nu se asteptá. Cunoscea inse mai bine caracterulu, tendinti'a si aspiratiunea santiei sale, decátu sè-i crédia indata impartesirile in totu cuprinsulu lor.

Cu tóte aceste inse luà notitia despre ele, spre a le intrebuintá la timpulu lor.

Deci i multiamí afabilu pentru impartesirea facuta, si i strinse man'a amicalu, ceea ce pe santi'a sa lu-ferici de totu.

Pe candu apoi se departá, se simtiá assigurat, cà numirea sa cà consiliariu ministerialu nu póte sè intardie multu.

Éra comitele supremu si-dise :

— Sermane Albinescu, ce amici ai mai avutu si tu ! Pana candu dinsii s'au pututu imbuibá pe langa tine, te-au adorat ; dar indata-ce stéu'a norocului teu a inceputu sè apuna, ei toti te-au parasitu, ma unii te-au si tradatu !

Totu comitatulu asteptá cu nerabdare incheierea acestui processu. Multi fure inchisi, afara de Albinescu. Intre ceialalti si Aureliu Pompilescu. Dar si mai multi erau compromisi.

XIV.

Incoronarea opului.

Eroulu dilei érá Pista.

Elu a indeplinitu actulu principalu in acésta afacere, escortandu si arestandu pe Albinescu, capulu

complotulu infricosiatu ; elu a facutu si dupa aceea cele mai multe arestári ; prin urmare cu totu dreptulu putea fi consideratu cà esecutorulu de frunte alu acestei investigatiuni renumite.

Si toti recunoseau acést'a. Elu ajunsse unu omu cu védia mare — la unguri. Poporalitatea lui se urcá la culme. Toti lu-intimpinau cu ovatiuni fanatice si lu-assigurau de neclatit'a lor aderintia.

Postulu de vice-comite i para siguru, càci opiniunea publica unгурésca lu-si candidá.

Peste o septemana apoi, dóra cà acésta opiniune publica sè se mai intarésca, sósí de la ministeriu concessiunea, care autorisá pe Zimbranu a si puté magiarisá numele precum a doritu si cerutu dinsulu.

Acést'a fu punctulu de schimbare in viéti'a lui. Despartitu de multu de Romani, in cátu privesce simtiemintele, din momentulu acést'a nici numele nu-lu mai retinea, nici acéla nu-lu mai denunciá, cà este Romanu.

Numai religiunea mai remase din vechi'a legatura cu natiunea, care l'a nascutu.

Inse acést'a nu multu lu-gená. Religiunea aceea o au si alte natiuni, nu numai Romani. Religiunea aceea nu e nationala.

Apoi nici nu tine multu la ea. Nici pan'atunce nu pré umblá la biserica, decátu numai din datina, la cele trei serbatori mari, la Craciunu, Pasci si Rusalie.

Si in sfirsitu, nu e lucru mare sè-si schimbe si religiunea. Atunce apoi nimene nu-lu va recunósce, cà nu este unguuru si de origine, unu stranepotu alu lui Bendeguz.

Va si face acést'a mai tardiu, chiar si pentru motivulu, cà este unu ce neplacutu, cà barbatulu si soci'a sa sè aiba dóue religiuni atátu de opuse, sè amble in dóue biserici, si pruncii lor sè se certe pentru deosebirea lor religunaria.

Asiá gândea elu, si érá hotaritu, cà nu peste multu sè-si schimbe si religiunea, sè se faca si elu calvinu, cum este si fíitóri'a lui socia.

Si precum dise, asiá si facu. Nu trecura dóue septemani, si dinsulu in societatea a doi amici merse la preotulu seu localu, sè-i anuncie, cà dinsulu „din convingere“ voiesce sè parasésca religiunea sa de pan'acuma si sè tréca la cea calvina.

Preotulu seu localu érá parintele protopopu Plopescu-Nyárfay. Audindu acést'a hotarirea lui Pista — tresari.

Dvóstre gânditi, cà indemnulu tresaririi lui a fostu zelulu seu preotiescu, cà i para dóra reu cumca unu omu si-schimba asiá usioru consciinti'a sa religunaria cà altii vestmintele, — cà dóra se necasiá pentru perderea unui poporeanu de frunte, cum érá acést'a.

Nici decátu !

Preotu ce érá, parintele protopopu tinea chiar atátu de putinu religiunea sa, cà si fratele seu de cruce Pista. Din totu ce contine religiunea lui si din totu ce predicá elu, nu credea nici unu cuventu. Érá mai ateistu decátu ori care omu, pe care dinsulu de pe amvonu lu-ocariá cà nu crede in Dumnedieu.

(Va urmá.)

S A L O N U ?

Calindarul septemanei.

Duminea 4-a dupa Rusalii, Evang. Mateiu Cap. 8 st. 13.

Dumin.	20	2	Sf. Ierom. Methodiu Ep. Patareloru.
Luni	21	3	Sf. Mart. Iulian din Tars.
Marti	22	4	Sf. Ierom. Eusoviu Ep. Samosatelor.
Mercuri	23	5	Sta Mart. Agripina.
Joi	24	6	(+) Nascerea Sf. Ioan Botezatorulu.
Vineri	25	7	Sta Mart. Fevronia.
Samb.	26	8	Cuv. Par. David din Thesalonicu. ☉

Istori'a septemanei.

Suntemu in ajunulu unoru evenimente mari, alu caroru sfirsitu e necalculabilu.

Primulu tunu s'a descarcatu in Orientu, anunciandu, ca resbelulu de multu traganatu are se se incepa in curendu.

Fara a face politica militanta, caci nu suntemu foia politica, vomu insemna si noi intemprările mai insemnate, ca si cetitorii nostri se scia ce e nou, si asiã se fia in curentulu evenimentelor de di.

*

Rescol'a din Hertiegovina, care — precum se scie — dureza mai bine de unu anu si jumetate, avea se capete inca la inceputulu acestei luni unu ajutoriu puternicu.

Era decisu, ca dupa Rusalie si Serbia, dimpreuna cu Muntenegru, inca se apuce armele in contra turcilor; mai insotindu-se si Bulgaria, Albani'a, Bosni'a etc.

Inse planulu acest'a fu eludatu. Turcii omorira pe netrebniculu sultanu Abdul-Aziz, si pusera in loculu lui pe Murad V., de la a caruia energia se spera multu.

Intr'aceste si Angli'a si-innaltiã glasulu in favorulu turciloru, seu mai bine in favorulu seu, temendu-se, ca nimicita Turci'a, Russi'a ar mosteni loculu ei, si atunci acest'a ar ocupa totu comerciulu cu orientulu.

Deci Anglia tramisse flott'a sa la Dardanelle. Aceste schimbãri insufflã curagiu turciloru, si stimperara pe unu timpu pof'ta de resbelu a slaviloru.

*

Acesta situatiune inse nu durã multu. De o parte se adevãri, ca nici noulu sultanu nu este omulu de care ar avẽ trebuntia Turcia, — era de alt'a se contatã, ca iritatiunea resboinica in Serbi'a a devenitu multu mai mare, decãtu aceea se se pãta stinge.

Principele Milan a recunoscutu, ca seu trebuie se conduca armat'a sa in contra turciloru, seu se renuncie la tronu.

Ambassadorii puterioru mari, mai alesu alu Angliei, l'au svatuitu se nu intre in resbelu, caci va remanẽ isolatu. Inse nu i-a ascultat, caci din partea Russiei a primitu asigurarea, ca ori cum s'ar incheia resbelulu, teritoriulu Serbiei va remanẽ intregu.

Deci se suffã trimbiti'a de resbelu.

*

O depesia din Novisadu, anuncia, ca la 25 iuniu

metropolitulu Serbiei a binecuventatu armat'a sãrbesca. Totu cu acesta ocaziune metropolitulu a adresatu ostasiloru si o cuventare insufletire, dicẽdu-le in sfãrsitu : „Voi mergeti a luptã nu numai pentru libertatea patriei vãstre, ci si pentru libertatea crestinesca. Voi dara trebuie se invingeti!“

Dupa aceste tãte baterile de campu si de munte au plecatu catra Valjevo.

*

Serbi'a va atacã pe turci din patru parti. La Alexinatu, Drina, Uzitiu si Timwek. Isvãrele slave spunu, ca avantgard'a e compusa din 15,000 de voluntari. Trupele libere bulgare dau contingentulu de 9000. Siepte-dieci de oficierii russesci se astãpta in Serbia. Metropolitulu Mihaiu a capetatu asigurarea din Petersburg, ca in decursu de dõue luni 15,000 voluntari au se sosẽca in Serbia. La inceputulu lui juliu generalulu Fadejeff inca se va infatisiã in Alexinatu. Guvernulu serbescu, sub durat'a resbelului, si-va stramutã resiedinti'a la Cragujevatiu.

*

Despre armat'a sãrbesca diuariulu „Zastava“ publica urmatãriele date. Divisiunea prima a infanteriei e provediuta cu arme Pidoviane, a dõu'a cu Grinoviane, si a trei'a cu de cele vechi. Artileri'a are tunuri grele, usiãre si de munte; artileristii sunt provediuti cu pusca si sabia, suboficierii cu revolvere. Cãii cavaleriei sunt buni, feciorii capeta revolvere. Numai trupele prime au uniforma, celelalte primira numai cusme militare. In armat'a sãrbesca sunt doi generali, 24 oficierii in statulu maioru, 46 la genie, 113 la artileria, 205 la infanteria, 43 la cavaleria si 29 divisiunea sanitaria.

*

Depesiele din Ragusa anuncia, ca participarea Montenegrului la resbelu este fara nici o indoiãla. Acolo nu se astãpta decãtu declaratiunea de resbelu din partea Serbiei, si numai decãtu voru plecã si trupele montenegrine catra granitia. Cele dõue corpuri de armata ale Montenegrului — de a dreptu — aru numerã cãte 8000 de ostasi. Aceste au se se adune la Ostrog si Podgoritia. Acolo trebuie se se concentreze si rescolatii din Hertiegovina. Montenegru va avẽ unu represintantu stabilu in cartirulu generalu sãrbescu.

*

Turcii inca se gata se infrunte ataculu slaviloru. In continuu sosescu trupe nõue turcesci la granitia. Armat'a turcesca va fi asediata la Nisiu, Vidinu si Nicsiciu. Fortulu din urma e provediutu cu vuptuale pe unu anu.

*

Austro-Ungaria se afla gata a intimpinã isbucnirea evenemintelor. Indata ce va erumpe resbelulu, la granitia se va trage unu cordonu aspru. Regimentele, cari au se ocupe comitatele sudice ale Ungariei, inca sunt consignate. Gendarmii din Ardealu inca voru fi translocati intre sãrbi, unde s'au si facutu cãte-va arestãri. Substitutulu procurorului tierii au plecatu josu se faca investigatiuni.

*

O comunicare mai nouă spune, că si însuși primu-procurorul regescu a plecatu in comitatele sudice. La Kikinda s'au si facutu arestări, si s'a tramisu soldati.

*

O depesia anuntia, că rescolatii din Hertiegovina au proclamatu de principe alu loru pe principele Nichita, si au tramisu o deputatiune la Cetinje.

Numerulu combatentiloru montenegrini se urca la 16—17,000.

*

Batalii mai mici in Bosnia-de-mijlocu s'au intemplatu si la 22 si 23 juniu. Dar resbelulu generalu n'a eruptu inca. Toti rescolatii astepta signalulu Serbiei. Principele Milan inse n'a plecatu inca la armata, a careia comanda suprema o va primi. Principes'a va remané in Belgradu.

*

Tocmai in momintele aceste (vineri demineti'a) aflamu din telegrame, că principele Milan plecá eri in 29 juniu la armata. Principele va emite mane sambeta la granitia unu manifestu, prin care va proclamá resbelulu. Metropolitulu si episcopii plecara asemene la armata, spre a invocá ajutoriulu lui Dumnedieu. Din Constantinopole sosi scirea, că sultanulu nu cutéza sè iésa din palatu, si că vré sè abdica in favorulu fratelului seu.

CE E NOU

Diet'a Ungariei, de cumva resbelulu orientalu se va declará oficialu, se va convocá pe câte-va dile, spre a luá mesurile trebuinciose pentru pazirea granitiei.

Alesandru Vogorides. Noulu ambasadoru alu Turci'ia la Viena e principele Alesandru Vogorides, descedintele unei familie boieresci din Roman'ia. Famili'a Vogorides a fostu aplicata de guvernulu turcescu totu-de-una in oficiile cele mai innalte. Parintele actualulu ambasadoru, Stefanu Vogorides, fu principe de Samos, ér fratele mai mare a lui Aleco, Nicolae Vogorides, din 1857 pana la 1856 fu caimacanu in Moldova, numitu de Turci'a. Candu in anulu 1859 moldovenii érasu alesera ei insii-si pe principele loru, Turci'a si-a datu tota sil'a, spre a innaltia la tronu pe Nicolae Vogorides, care apoi nu peste multu muri. Inse din urna, precum se scie, esi numele lui Alessandru Ionu Cuza. De atunce famili'a Vogorides nu mai traiesc in Roman'ia, ci se asiedi definitivu in Turci'a. Alesandru Vogorides, carele e cu doi ani mai tineru decâtu fostulu caimacanu alu Moldovei (elu fu nascutu la 1830 in Jasi) intrá in serviciu de statu turcescu unde ocupá unulu din cele mai innalte posturi in ministeriulu instructiunii publice. Cátu-va timpu fu aplicatu si ca ataché in serviciu diplomaticu. Cu Musurus pasia din Londra Aleco Vogorides e cumnatu; dar elu este ruda aprópe si principelui Bibescu.

Dlu Alessandru Mocioni si-edifica in Pesta o casa noua cu patru etagiuri, si inca in loculu celu mai frumosu, adeca in coltiulu de catra piati'a Gizela a stradei Vatiului. Zidulu se gatá in mercurea trecuta, si — conformu datinei — zidarii decorara virfulu cu stéguri, panglige si orengi verdi. Intre celelalte stéguri inse, mai alesu doue atrasera atentiunea trecatoriloru, cáci erau de colóre rosia-galbena-vénata. Cei

mai multi nu scieau ce va sè dica aceste doue stéguri; unii inse descoperira, că acele sunt colorile romanesce. Dar stégurile romanesce sunt oprite la noi. Unu excessu de zelu — precum cetimu in o foia — numai decâtu facu incunoscintiare la ministeriulu de interne, si acesta, indata si ordoná că stégurile acele sè se ieie josu. Cu tóte aceste inse stégurile acele si acuma fálfaia acolo. De siguru, conducatoriulu zidariloru va fi esplicatu esmissulu ministerialu, că acele stéguri repesinta colorile — orasiulu Budapesta.

Biserica si scóla.

Esamenele la scólele romane gr. or. din Brasiovu se voru tiné in ordinea acést'a: in 21, 22, 23 juniu st. v. la gimnasiu, la scól'a comerciala si reala, — la 25, 26, 28 in scól'a primara (normala) de copii si de copile, — esemenele de maturitate, alu scolariloru din cl. III comerciala in 19 juniu st. v., alu scolariloru de cl. VIII gimnasiala la 28 juniu, — la 29 Te-Deum.

Dlu B. P. Hasdeu, dupa invitatiunea ministerulu instructiunii publice si alu cultelor, a redeschisu la facultatea de litere din Bucuresci cursulu seu de filologia comparativa, cursu opritu mai de multu de dlu T. Maiorescu, cu tóte că dlu Hasdeu lu-tinea gratuitu.

Literatura.

„**Revist'a sciintifica si literaria**“ din Bucuresci — care noue nu ni s'a tramisu de felu — are nenorocirea, că colaboratorii ei se retragu. Principalii redactori ai ei — precum se scie — au fostu dnii: Hasdeu si Brandia. Amu anuntiatu, că dlu Hasdeu s'a retrasu; acuma cetimu in „Rom.“ că si dlu Brandia s'a retrasu. Dar cine a remasu?

Dlu I. Costescu Duca, professoru de religiune la gimnasiulu „Alessandru Ghica“ din Alessandri'a in Roman'ia, a scosu de sub tipariu urmatoriulu opu: „Manualu de geograf'ia santa“, elaboratu dupa diferiti autori. Pretiulu 80 bani.

Voci din publicu.

Balulu Romanu din Viena. Comitétulu subscrisu si-permite a dá onor. publicu ratiociniulu despre balulu romanu arangiatu in favórea societ. acad. „Roman'ia Jun'a.“ Observámu, că pentru estinderea sa publicámu numai sumele generali, avendu a se tipari in detail tóte ofertele incurse in „Raportulu societáti Roman'ia Juna.“

Constátámu cu viaa placere, că intreprinderea nóstra a fostu imbratisiata cu caldura, si ne magulimu cu speranti'a, că onor. publicu nu ne va subtrage nici pe venitoriu binevointi'a s'a.

Incursele de pana acuma se urca la suma de 2187 fl. 50 cr., de unde subtragéndu spesele de 1490 fl. 1 cr. remane unu venitu de: 697 fl. 49 cr.

Amintimu că pentru sustinerea renumelui ce sil'a cástigatu acestu balu in capital'a Austriei, comitétulu a cautatu cá arangiarea se fia cátu se póte de splendida, avendu a intruni in sér'a de balu societatea cea mai alesa din Viena.

Spre rectificarea nóstra lasámu sè urmeze incursele in generalu:

I. Din Viena: 1. Majestatea Sa imperatulu Franciscu Iosifu I 100 fl. 2. Majestatea Sa imperatés'a Elisabeta 50 fl. 3. Dómnele patronese 2 napol. si 823

fl. 4. Pentru biletele vendute la casa 1 napol. si 607 fl. Sum'a 3 napol. si 1580 fl.

II. Din Bucovina : Dupa invitări personali 32 fl.

III. Din Romani'a : 1. Alteti'a Sa principele Carolu I 10 napol. 2. Prin dlu colectantu Vladu Alexandrescu, Braila, 8 napol. 3. Dlu M. Gr. Stourza, Iasi, 5 galb. 4. Dlu Ioanu Corjescu propriet. Iasi, 2 galb. 5. Dlu Stefanu Pavlescu propriet. Iasi, 2 galb. 6. Dlu Constantinu Corjescu propriet. Iasi, 1 lira ture. Sum'a 1 lira, 18 napol., 9 galb.

IV. Din Ungari'a : 1. Prin dlu colect. Ioanu Hamsea profes. Arad 29 fl. 2. Prin dlu colect. Basiliu Mandreanu profes. Caransebesiu 22 fl. Sum'a 51 fl.

V. Din Transilvani'a : 1. Prin dlu colect. Dr. I. Moga, Sibiu 69 fl. 2. Prin dlu colect. N. P. Petrescu, Sibiu 13 fl. 3. Dnii fratii Stanescu, Brasiovu 10 fl. 4. Prin dlu colect. I. Popu, Siardu 5 fl. 5. Prin dlu colect. I. Turcea, Fagarasiu 46 fl. 6. Prin dlu colect. S. P. Mateiu, Blasiu 35 fl. 7. Prin dlu colect. E. Vlasa, Blasiu 4 fl. 8. Prin dlu colect. A. Verze, Satulungu 12 fl. 9. Prin dlu colect. Dr. A. Balint, Rosia 8 fl. 10. Prin domn'a colect. Emilia Ratiu, Turda 8 fl. 11. Prin dlu colect. I. Comsia, Zernesci 9 fl. 12. Prin dlu colect. Dr. I. Rusu, Bradu 6 fl. 13. Prin dlu colect. I. Paraschivu Sabesiu 19 fl. 14. Prin dlu colect. Dr. A. P. Alexi, Nasendu 7 fl. 80 cr. 15. Prin dlu colect. I. Ratiu, Branu 12 fl. 16. Prin dlu colect. D. Coltofeanu, Breticu 6 fl. 17. Prin dlu colect. P. Bradu, Orlath 3 fl. Sum'a 272 fl. 80 cr.

Sum'a totala a perceptiuniloru face 1 lira, 21 napol., 9 galb. si 1935 fl. 80 cr., er prefacuti in bani austr. : 2187 fl. 50 cr. v. a.

Tote spelele sonformu cuitantielorū vidimate de presiedinte, controloru si comisiunea revedietoria, facu 1490 fl. 1 cr. Remane deci ca venitu 697.49 fl. v. a. di siese sute noue-dieci si siepte fl. 49 cr. v. a. cari au intratu in cas'a societatiū „Romani'a Juna.“

Finindu-si comitetulu activitatea sa, fiindu absolvatu de societate, aduce in numele tinerimeī romane din Viena adanca sa multiumita tuturorū binevoitorilorū contribuitoari, rogandu-i a ne dá si pe venitoriu succursulu lorū acolo, unde nu ajungu puterile nostre.

Viena 8 juniu 1876.

cassariulu :

Drnd Octavianu Blasianu.

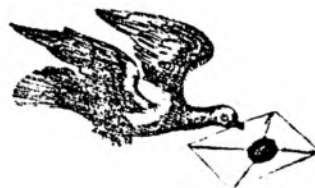
secretariulu :

Onoriu Tilea.

Deslegarea problemei de siacu din nr. 21 :

Albulu.	Negru.
1) T. f1—f5 lovesce . . .	T. f8—f6 lovesce
2) Rn. e2—h5 †	P. g6—h5 lovesce
3) T. f5—h5 lovesce † . . .	Rn. h7—g7
4) T. h5—h7 †	Rn. g7—f8
5) P. e6—e7 †	Rn. f8—e8
6) F. d3—b5 †	R. d4—d7
7) F. b5—d7 lovesce . . .	Rn. e8—d7 lovesce
8) P. e5—f6 lovesce	T. g8—g4
9) T. g2—g4	T. g4—e4
10) P. g2—g4	Negrulu capituleza.

Post'a Redactiunii.

Versurile : Maria soci'a lui Bercanu, stolniculu lui Radu Mihnea Voda, — Susu pe crenga, — nu se potu publicá. Apoi dta desconsideri cu totulū tehnic'a ; n'ai cesura de felu, ma in multe locuri nici metru.

Dlu I. S. P. in Alba-Iulia. Din cele doue, prim'a se pote publicá ; inse ni pare. ca aceea nu e a dta. — celu putinu noi cunosemu de multu sirulu alu doile din strofa prima. Scrie-ni dar in privinti'a acest'a, spre a evita o mare neplacere eventuala. Ghicitur'a va urma, candu vomu ave atat'a locu.

Invitare de prenumeratiune

la

„F A M I L I A.“

Cu numerulu viitoriu incheiandu-se semestrulu primu, rugamu pe toti abonantii nostri — ale caroru abonaminte voru espira acuma — se binevoiesca a le rennoi pana la finea lunci curente, ca ci numai acelor'a vomu tramite foi'a si in semestrulu viitoriu, cari si-au rennoitu abonamentulu, platindu pretiulu inainte.

Totu odata mai rugamu pe abonantii nostri, se recomande si altora acest'a foia ; observandu inse, ca abonaminte a conto nu se primescu de la nimene.

Noi vomu nisi a satisfice justele pretensiuni ale publiculu nostru. Unu numeru frumosu de colaboratori distinsi ni-a promis si pentru viitoriu concursulu lorū.

Er din literatur'a altoru natiuni anuciamu doue romanuri pre interesante, pe cari le vomu publicá in semestrulu viitoriu, si a nume : „Vulturii Bosforului“ romanu de Raoul Navery, si „In giurulu lunci“ romanu de Jules Verne, celu din urma e continuarea romanulu „Caletoria de pe pamentu in luna“ primitu cu atat'a placere de cetitorii nostri.

Incatu pentru rubric'a noutatiloru, afara de sci-rile din vieti'a sociala literaria, vomu tine in curentu pe cetitorii nostri despre tote evenimentele mai importante ale resbelulu orientalu, si totu-odata vomu publicá portretele celebritatiloru acestui resbelu.

Pretiulu de prenumeratiune :

Pentru Austro-Ungaria : Pentru Romani'a :
 pe unu anu . 10 fl. Pe unu anu 2 #
 pe 1/2 de anu 5 fl. pe 1/2 de anu 1 #
 pe 1/4 de anu 2 fl. 70 cr.

Colectantii primescu dupa 5 esemplare unulu, in semnu de recunoscintia.

Totu-odata recomandamu cetitoriloru nostri si intreprenderea poporala „Siedietor'a“, care consta pe anulu intregu numai 1 fl., — si rugamu pe toti a o respandi intre poporu.

Budapeta 17/29 juniu 1876.

Iosifu Vulcanu,
 redactoru si editoru.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoru : IOSIFU VULCANU

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tierci nr. 39.